

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/5/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8023200262
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:8023200262.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Jana Martinčeková ako členka senátu a JUDr. Martin Tiso ako člen senátu vo veci žalobkyne: W. Q., nar. X. W.. XXXX, H. XXX/XX, Z., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 9. marca 2020, č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2020/4276-0008 Km, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach č. k. PO-4Sa/12/2023-55 zo 4. októbra 2024 takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť žalobkyne sa zamietá.
- II. Účastníkom sa nepriznáva nárok na náhradu trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobkyňa bola od 1. januára 2015 poberateľkou pomoci v hmotnej núdzi. Rozhodnutím z 26. apríla 2019 jej Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad znížil priznanú pomoc od 1. januára 2019 na 26,50 €. Pri výpočte tejto sumy vyšiel z toho, že žalobkyňa bola spoločne posudzovaná s manželom, ktorý poberá invalidný dôchodok. Spolu mali mať nárok na základnú sumu dávky 107,10 €, ako aj príspevok na bývanie 89,20 €, keďže potvrdením obce Batizovce z 18. júla 2018 preukázali, že riadne platia miestne dane a miestny poplatok za komunálne odpady v rodinnom dome, ktorého sú vlastníkami. Priznaná suma bola potom rozdielom týchto dvoch dávok a 75 % invalidného dôchodku manžela. Žalobkyňa však neoznámila, že invalidný dôchodok sa manželovi zvýšil už od 5. septembra 2018 a za september až november 2018 im tak mala patriť nižšia dávka, než sa im vyplatila. Preto jej úrad práce rozhodnutím z 20. mája 2019 uložil, aby vrátila vzniknutý preplatok 109,84 €.

2. Dňa 14. augusta 2019 obec Batizovce požiadala úrad práce, aby ju určil za osobitného príjemcu dávok; zároveň znova potvrdila, že žalobkyňa riadne platí daň z nehnuteľností aj miestny poplatok. Úrad práce 5. septembra 2019 vykonal u žalobkyne sociálne zisťovanie, v rámci ktorého sama priznala, že na tomto miestnom poplatku majú dlh. Rozhodnutím zo 6. septembra 2019 úrad práce vyhovel žiadosti obce a určil ju za osobitného príjemcu, žalobkyňa sa však proti tomu odvolala. Počas odvolacieho konania obec Batizovce prípisom z 3. októbra 2019 oznámila, že domácnosť žalobkyne má v roku 2019 celkový dlh na miestnom poplatku za komunálne odpady vo výške 199,20 €. Dodala, že skoršie potvrdenia o tom, že tento poplatok uhradili, vystavila len preto, lebo žalobkyňa s manželom sa zaviazali splácať ho podľa dohodnutého splátkového kalendára. Za tohto stavu žalovaný rozhodnutím z 12. novembra 2019 zrušil rozhodnutie o určení osobitného príjemcu, upozornil však úrad, že nie sú vôbec splnené podmienky priznania príspevku na bývanie.

3. Nato úrad práce rozhodnutím z 19. novembra 2019 odňal žalobkyni od 1. septembra 2019 pomoc v hmotnej núdzi. Vyšiel zo zistenia, že posledná dávka bola vyplatená za júl 2019, no žalobkyňa už vtedy

riadne neuhrádzala miestny poplatok za komunálne odpady. To podľa § 14 ods. 5 písm. b) zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi vylučovalo nárok na príspevok na bývanie. Potom by mala nárok len na základnú sumu dávky, tá však bola nižšia než 75 % invalidného dôchodku žalobkyninho manžela. Na odvolanie žalobkyne žalovaný preskúmaným rozhodnutím z 9. marca 2020 zmenil rozhodnutie z 19. novembra 2019 tak, že dávku v hmotnej núdzi odňal už od 1. augusta 2019. Zdôraznil, že úrad práce z vlastného zisťovania (5. septembra 2019) aj prípisu obce zistil, že žalobkyňa nespĺňa uvedenú podmienku, a to napriek skôr predloženému potvrdeniu, že miestny poplatok je zaplatený. Pretože dávka sa jej naposledy vyplatila za júl 2019, podľa § 25 ods. 2 zákona č. 417/2013 Z. z. mala byť odňatá už od augusta 2019.

4. Správny súd (po zrušení prvého rozsudku 4 Sa 11/2020-79 rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 125/2022 kvôli procesným nedostatkom) tu napadnutým rozsudkom č. k. PO-4Sa/12/2023-55 zamietol správnu žalobu proti tomuto rozhodnutiu. Dospel k záveru, že žalovaný sa vecou riadne zaoberal a vyrovnal sa s námietkami žalobkyne. Pri svojom rozhodovaní bol viazaný zákonom, a preto nemohol postupovať podľa svojej úvahy. Zákon č. 417/2013 Z. z. vylučuje nárok na príspevok na bývanie, ak domácnosť alebo člen domácnosti v rodinnom dome neuhrádza daň z nehnuteľností a poplatok za komunálne odpady. K námietkam žalobkyne, že dlžný poplatok medzičasom zaplatila, dodal, že si môže kedykoľvek podať novú žiadosť o príspevok.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Proti tomuto rozsudku smeruje včas podaná kasačná sťažnosť žalobkyne bez sťažnostného návrhu. Zopakovala, že dlh na miestnom poplatku vznikol v rokoch 2016 až 2019 preto, že finančná situácia rodiny bol zlá. Distribútor elektrickej energie ich opakovane odpojil, a tak museli predovšetkým zaplatiť nedoplatok jemu. Napriek tomu sa snažili vyrovnáť dlhy voči obci pravidelnými splátkami, čo sa im podarilo vo februári 2021. Žalovanému vytkla, že podmienky nároku mal podľa § 14 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. prehodnotiť po 12 mesiacoch od posledného preukázania ich splnenia, ale nikto to neurobil. V spornom období totiž nemala domácnosť možno zabezpečiť si základné životné podmienky, ako ich vymedzuje § 2 ods. 2 cit. zák., a finančná situácia sa rapídne zhoršuje kvôli vysokým cenám a výdavkom.

6. Žalovaný navrhol odmietnuť kasačnú sťažnosť, pretože neobsahuje vymedzenie dôvodov v zmysle § 440 ods. 2 SSP, eventuálne ju zamietnuť z dôvodov, ktoré uviedol vo svojich podaniach.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené sťažnostné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

8. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je rozhodnutie, ktorým žalovaný odňal žalobkyni pomoc v hmotnej núdzi od 1. augusta 2019. Nárok na túto pomoc podľa § 9 ods. 1 cit. zák. vo všeobecnosti vzniká fyzickej osobe v hmotnej núdzi, ak spĺňa podmienky ustanovené v § 10 až 14 a úhrn súm uvedených v § 10 ods. 2 a 3, § 11 ods. 2, § 12 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 2 (teda súm dávky a ďalších foriem pomoci) je vyšší ako úhrn príjmu podľa § 4 cit. zák. Žalobkyňa v danom období tvorila domácnosť s manželom [§ 3 ods. 1 písm. b) cit. zák.], ktorý poberal invalidný dôchodok, z ktorého len 75 % sa považovalo za príjem [§ 4 ods. 2 písm. c) cit. zák.], a mala nárok na dávku v hmotnej núdzi podľa § 10 tohto zákona. Sporným zostávalo, či mala nárok aj na príspevok na bývanie podľa § 14, pretože len súčet dávky a tohto príspevku by bol vyšší než 75 % invalidného dôchodku jej manžela. Samotná dávka totiž bola nižšia než tento príjem, čo podľa cit. § 9 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. znamenalo, že pomoc v hmotnej núdzi žalobkyni nepatrla.

9. Podľa § 14 ods. 1 tohto zákona je príspevok na bývanie určený na čiastočnú úhradu nákladov spojených s bývaním. V zmysle § 14 ods. 3 písm. a) tento príspevok patrí, ak niektorý člen domácnosti je okrem iného vlastníkom rodinného domu, ktorý domácnosť užíva na bývanie. Tento príspevok však podľa § 14 ods. 5 písm. b) cit. zák. patrí, len ak domácnosť alebo člen domácnosti v rodinnom dome podľa odseku 3 písm. a) uhrádza daň z nehnuteľností a poplatky za komunálny odpad (tzn. miestny poplatok za komunálne odpady). Citované ustanovenie celkom zreteľne vyjadruje, že zámerom zákonodarcu bolo poskytovať príspevok na bývanie len takým domácnostiam, ktoré uhrádzajú tieto verejnoprávne povinnosti. Zo zisteného skutkového stavu však vyplýva - a žalobkyňa to opätovne priznala aj v kasačnej sťažnosti -, že jej domácnosť tieto povinnosti neplnila riadne od roku 2016, ale urobila tak až vo februári 2021. Žalobkyňa teda v roku 2019 nespĺňala podmienku cit. § 14 ods. 5 písm. b) zákona č. 417/2013 Z. z., čo znamenalo, že jej nepatril príspevok na bývanie a tým ani pomoc v hmotnej núdzi, keďže suma

dávky podľa § 10 nebola vyššia ako 75 % invalidného dôchodku jej manžela. To znamená, že pomoc v hmotnej núdzi sa jej priznala neoprávnene, a preto úrad práce aj žalovaný podľa § 25 ods. 2 cit. zák. správne rozhodli o jej odňatí počnúc mesiacom, za ktorý ešte nebola vyplatená.

10. Žalobkyňa počas konania predkladala viaceré dôkazy o tom, že po vydaní tu preskúmaného rozhodnutia nedoplatky riadne uhradila. Podľa § 135 ods. 1 SSP v znení účinnom do 30. júna 2023 (porov. § 493e SSP) je však pre súd rozhodujúci stav v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia. Preskúmané rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť v marci 2020, navyše sa týkalo otázky nároku na pomoc v hmotnej núdzi za obdobie od augusta 2019. Preto okolnosť, že žalobkyňa splácala nedoplatok na poplatku za komunálny odpad postupne v priebehu roka 2020, resp. až do februára 2021, kedy ho splatila, nemá žiaden vplyv na správnosť tohto rozhodnutia. Zistený skutkový stav totiž svedčí o tom, že v auguste 2019 tento poplatok zaplatený nemala. K námietke žalobkyne, že žalovaný opätovne neposúdil jej nárok po uplynutí 12 mesiacov od posledného preukázania a nepriznal jej znova pomoc v hmotnej núdzi, postačí odkázať na ustanovenie § 19 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., podľa ktorého sa nárok na pomoc v hmotnej núdzi uplatňuje podaním písomnej žiadosti. Ak je žalobkyňa presvedčená, že po vydaní preskúmaného rozhodnutia znova spĺňala podmienky pre priznanie pomoci v hmotnej núdzi, mohla o ňu znova požiadať. Predmetom súdneho prieskumu v prerokúvanej veci je totiž len jej odňatie od 1. augusta 2019.

11. Podľa čl. 39 ods. 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (v znení účinnom do 31. decembra 2020) každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok; podrobnosti o tomto práve ustanoví zákon. Tomuto sociálnemu právu zodpovedá pozitívny záväzok štátu, teda jeho realizácia vyžaduje pozitívne plnenie. Podoba a obsah týchto plnení závisia od ekonomických a hospodárskych možností štátu, takže zákonodarca má v tomto smere širokú mieru voľného uváženia. Preto sa podľa čl. 51 ods. 1 ústavy možno domáhať tohto práva len v medziach zákonov, ktoré ho vykonávajú. Podľa judikatúry ústavného súdu limity treba hľadať v ústavných princípoch a v požiadavke ochrany ďalších hodnôt, na ktorých je ústava založená a ktoré chráni (porov. napr. nález sp. zn. PL. ÚS 8/2014). V súlade s tým zákonodarca v § 14 ods. 3 a 5 zákona č. 417/2013 Z. z. ustanovil ako podmienku poskytovania jednej z osobitných dávok - príspevku na bývanie - práve to, aby oprávnené osoby nemali žiadne nedoplatky na verejnoprávnych dlhoch. Podľa kasačného súdu takáto podmienka vo vzťahu k tomuto typu príspevku nie je neracionálna, keďže vyžaduje, aby sa jeho poberateľ aspoň v minimálnej miere podieľal na plnení svojich občianskych povinností a znášaní spoločných bremien. Preto takouto úpravou zákonodarca neprekročil limity svojho uváženia.

IV.

Záver

12. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

13. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobkyňa vo veci úspech nemala a žalovaný ho síce mal, kasačný súd však nezistil výnimočné dôvody, aby sa mu nárok na náhradu trov priznal.

14. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3:0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.